

СЕКЦІЯ ХХІ. КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО

АКАДЕМІЧНИЙ ПОРТРЕТ В АКВАРЕЛЬНІЙ ТЕХНІЦІ

Касьян Тетяна Костянтинівна

ORCID ID: 0009-0008-0208-1664

заслужений художник України, канд. п. наук, доцент, завідувач
кафедри дизайну та соціально-культурних дисциплін
Черкаський державний бізнес-коледж, Україна

Сіра Оксана Валентинівна

ORCID ID: 0009-0003-8509-3276

викладач, спеціаліст вищої категорії кафедри дизайну
та соціально-культурних дисциплін
Черкаський державний бізнес-коледж, Україна

Портрет або портретний жанр (фр. *portrait*) – мальоване, скульптурне або фотографічне зображення людини або групи людей, а також відповідний жанр образотворчого мистецтва. Портрет або автопортрет – це форма зображення людини, де основний акцент робиться на обличчі, а також передається її психологічний стан, соціальний статус і приналежність до певної історичної епохи [1], [2].

Залежно від призначення портрета і способу його виконання, виділяють наступні його види:

За ракурсом:

- фронтальний портрет – зображення обличчя анфас;
- профільний портрет – зображення обличчя у профіль;
- три чверті – зображення обличчя в повороті на три чверті.

За типом зображення, залежно від того, яку частину тіла людини вони охоплюють:

- погрудний портрет – зображення по груди;
- поясний – зображення до поясу;
- камерний портрет – зображення по коліна;
- повний зріст – зображення на повний зріст.

За технікою виконання і матеріалу, який використовується для його створення:

- графічний портрет – виконаний олівцем, вугіллям, тушшю;
- скульптурний портрет – виконаний у вигляді скульптури;
- фотопортрет – виконаний за допомогою фотографії;
- живописний портрет – виконаний фарбами.

Ще можна поділити на окремі різновиди жанру:

- жіночий;
- чоловічий;

– дитячий. Для більш досконалого відчуття натури бажано зображувати людей різної зовнішності та віку.

Академізм в портреті був і залишається найкращим втіленням класичного підходу до мистецтва. Академічні картини створювалися за визначеною технікою з

дотриманням правил, встановлених у вищих художніх навчальних закладах. Їм притаманна традиційна естетичність та дотримання канонів, що беруть початок з епохи Ренесансу.

Будь-який художній твір починається із задуму, який виникає перед початком роботи й конкретизується в процесі творчості під час роботи над живописним твором. Цей первісний задум вже можна назвати художнім образом. Перед початком роботи варто розглянути натуру з різних боків і обрати такий ракурс, з якого відкриваються найкращі можливості для оптимального композиційного розміщення зображення голови натурника на аркуші паперу й розкривається ритмічна ясність у розподілі світлотіні. Починаючи роботу над зображенням, треба завжди пам'ятати, що лінія горизонту завжди знаходиться на рівні погляду того, хто малює. Намітивши лінію горизонту, важливо будувати зображення голови натурника з огляду на закони побудови об'ємної форми в перспективі [3].

Щоб зобразити об'ємну форму голови натурника в просторі треба відобразити закон світлотіньових і колірних співвідношень, який полягає в пропорційній передачі взаємних зв'язків між головою натурника та простором за світлом та кольором. Для визначення основних колірних співвідношень рекомендується починати етюд там, де кольори легко визначити. Правильна передача кольору на портреті та світлотіньові градації об'ємної форми надає зображенню об'єм, простір та матеріальність.

Колірні відношення починаються з пошуку в портреті найсвітлішого і найінтенсивнішого кольору, потім – найтемнішого та всі інші кольори визначати відносно них.

Тому варто починати з тіней, поступово переходити до освітлених частин обличчя, оскільки правильне визначення тональних градацій у тіншовій частині зображення дозволяє одразу вирішити великий об'єм голови та знайти конструкцію її форми. Тіншову частину голови можна одночасно писати з фоном, а потім переходити до освітленої частини портрета це допоможе визначати простір за головою.

Кожна площина об'ємної форми повинна бути вирішена в кольорі. Для цього потрібно для кожної площини форми змішати невелику кількість чистих акварельних фарб, щоб відтворити форму голови. Не варто поспіхом писати деталі голови, оскільки вони є частиною об'єму та їм потрібно визначити тон і колір кожної площинки. Тобто дрібні деталі повинні займати належне місце в просторі, гармонічно поєднуватись з іншими деталями голови й не заважати загальному вигляду тонального стану етюду.

Наприклад, коли зображується одне око, потрібно працювати й над іншим, пам'ятаючи про загальний об'єм голови. Знайдений правильний тон очних впадин дозволяє «виліпити» об'єм самих очей і лише наприкінці роботи кількома точними дотиками пензля поставити акценти.

Тональне порівняння решти деталей голови необхідно писати, так, щоб вони складали єдину велику форму, цільному сприйняттю об'єкта треба навчитись. Цьому допоможе практика роботи над форескізами та короткостроковими етюдами.

Одне й те ж обличчя натурника, оточене різним фоном, одягом буде справляти різне колірне й емоційне враження та потребуватиме в кожному конкретному випадку своїх кольорів, своїх фарб. В праці над портретом треба усвідомлювати, що кожна людина має свій неповторний колір, тому писати обличчя потрібно взявши до уваги співвідношення з фоном, кольором одягу, освітленням тощо.

У живописі існує метод написання портрета методом «a la prima». Тобто це письмо не передбачає багаторазових переписувань та виправлень, всі кольори

прописують відразу та в повну силу. Такий метод дозволяє зберегти максимальну свіжість кольору та його експресію. Також можна виконувати етюди у змішаній техніці або методом лесування «по вогкому».

Завершальним етапом роботи над етюдом голови є її узагальнення, як що є потреба згладити занадто активні деталі та відкоригувати конструкцію голови та довести роботу над натурою до завершеної цілності.

Висновки. Таким чином можна стверджувати, що робота над академічним портретом в акварельній техніці дає студентам можливість розвивати навички точного відтворення тональних і колірних відношень, покращує їх розуміння світлотіні та пропорцій, а також сприяє формуванню майстерності у відображенні об'єму та простору на площині. Це також допомагає студентам освоїти техніку акварелі, з її особливостями та вимогами до точності та впевненості мазків, що є важливим аспектом художньої освіти.

Список рекомендованих джерел:

1. Портрет. Вилучено з: <http://surl.li/twgqj>.
2. Портрет в живописи. Вилучено з: <http://surl.li/twgqp>.
3. Технологія виконання живописного етюд голови. Вилучено з: <http://um.co.ua/10/10-5/10-5051.html>.